

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 12.7.2011
COM(2011) 428 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**Годишен доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните
изследвания и технологичното развитие през 2010 година**

Годишен доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните изследвания и технологичното развитие през 2010 година

1. КОНТЕКСТ НА ГОДИШНИЯ ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТИТЕ В ОБЛАСТТА НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕХНОЛОГИЧНОТО РАЗВИТИЕ

Годишният доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните изследвания и технологичното развитие е изготвен съгласно член 190 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Включена е и известна информация за научноизследователски дейности, извършени в рамките на Договора за Евратом, макар и формално тя да не попада в обхвата на настоящия доклад.

2. ПО-ШИРОК ПОГЛЕД ВЪРХУ ПОЛОЖЕНИЕТО ПРЕЗ 2010 ГОДИНА

През юни 2010 г. Европейският съвет¹ одобри стратегията „Европа 2020“ като програма на ЕС за растеж и работни места за следващото десетилетие. В нея се предвижда начинът, по който Европа може да излезе от кризата чрез акцентиране върху интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Стратегията се подкрепя от седем водещи инициативи за стимулиране на напредъка по всяка приоритетна тема. Бяха определени пет главни цели, които да служат като ориентир за постигнат успех.

Един от крайъгълните камъни на стратегията е необходимостта Европа да увеличи върховите постижения в своите научни изследвания, както и своя капацитет за иновации. Беше поставена основна задача „да бъдат подобрени условията за научни изследвания и развитие, по-специално с цел повишаване на интензивността на научноизследователската и развойна дейност (НИРД) до 3 %“.

Макар през последното десетилетие ЕС като цяло да не отбелязва значителен напредък в посока постигане на целевите 3 %², тази цел съсредоточи вниманието в целия ЕС върху нуждата от повече инвестиции в НИРД от страна на публичния и частния сектор. В резултат от това инвестициите в НИРД са се увеличили в реално изражение в ЕС-27³. Въпреки това общата интензивност на НИРД в Европа е на равнище само от 2 % (Евростат 2009 г.).

През октомври 2010 г. Комисията прие своето съобщение „Водеща инициатива на стратегията „Европа 2020“ — Съюз за иновации“⁴, в което се определя стратегически и цялостен подход към научните изследвания и иновациите. През ноември Съветът⁵ (а впоследствие през февруари 2011 г. — Европейският съвет) подкрепи тази инициатива, като постави акцент по-специално върху необходимостта от създаване на правилните условия за иновационна среда в Европа, която е конкурентоспособна в световен мащаб.

В прегледа на бюджета на ЕС⁶ Комисията представи своите идеи, свързани със структурата и целта на бюджета на Съюза за бъдещи периоди, и създаде условия за

¹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

² През 2002 г. Европейският съвет е поставил цел за увеличаване на интензивността на НИРД в ЕС до равнище от близо 3 % до 2010 г.

³ Увеличение с 25 % в ЕС-27 в периода 2000—2009 г.

⁴ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm

⁵ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/118028.pdf

⁶ http://ec.europa.eu/budget/reform/index_en.htm

предстоящото предложение относно следващата многогодишна финансова рамка. Целта е чрез съсредоточаване върху интелигентна фискална консолидация, за бъдещи периоди да се постигне бюджет, подпомагащ постигането на целите на стратегията „Европа 2020“, базиран на основни принципи като изпълнение на ключовите приоритети на политиките, добавена стойност за ЕС, и ориентиран към резултати. Тъй като се намират в центъра на икономическата политика и осигуряват растеж и работни места, научните изследвания и иновациите бяха признати като една от най-устойчивите движещи сили за постигане на напредък.

Най-важният акцент в прегледа на бюджета беше предложеното разработване на обща стратегическа рамка за всички бъдещи научни изследвания и иновации, финансирани от ЕС. Целта, която впоследствие е изложена в Зелена книга, е разработването на съгласуван набор от инструменти, осигуряващи финансиране без прекъсване по цялата иновационна верига — от научните изследвания и технологичното развитие до демонстрациите и навлизането на пазара.

3. СЪЮЗЪТ ЗА ИНОВАЦИИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОЛИТИКАТА НА ЕВРОПЕЙСКОТО НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКО ПРОСТРАНСТВО (ЕИП)

Чрез Съюза за иновации Европа е приела стратегически и цялостен подход към иновациите, посредством който целите за повишаване на конкурентоспособността и справянето с обществените предизвикателства се подсилват взаимно, а стремежът към иновации определя изготвянето и прилагането на политиките във всички области.

Основна особеност на прилагането са европейски партньорства за иновации, които ще съберат всички участници в иновационния цикъл и ще обединят усилията на Европа за справяне с неотложни социални предизвикателства, като същевременно ще ускорят навлизането на нови технологии и продукти на пазара в Европа.

3.1. Мониторинг на напредъка в иновациите

След предявеното през юни 2010 г. искане от Европейския съвет за разработване на нов показател за мониторинг на напредъка в иновациите, група на високо равнище, в която участват водещи бизнес новатори и икономисти, прегледа наличните възможни показатели, както и тяхното качество и техническа осъществимост. Групата отчете необходимостта от избягване на дублиране на целевите 3 % по отношение на интензивността на НИРД, от съсредоточаване върху резултатите и въздействията и от осигуряване на международна съпоставимост.

Вследствие работата на групата и консултация с държавите-членки в Съюза за иновации беше предложен показател, базиран на дела на бързоразвиващите се новаторски фирми в икономиката като средство за съсредоточаване върху критичната празнина, която ЕС трябва да запълни, ако иска да настигне лидерите в иновациите на световната сцена.

3.2. Подобряване на рамковите условия

Една от приоритетните области в рамките на Съюза за иновации е драстичното подобряване на бизнес средата, с което се подкрепят частните инвестиции в научни изследвания и иновации. Това изисква въвеждането на редица основни рамкови условия, за което в Съюза за иновации и от страна на Европейския съвет са били подчертани следните приоритети:

в областта на стандартизацията: реформиране на европейската система за стандартизация по начин, който позволява тя по-бързо и ефективно да осигурява оперативно съвместими стандарти, по-специално в сектора на информационните и комуникационните технологии (ИКТ);

в областта на обществените поръчки: подобряване на прилагането на действащото законодателство и разработване на схема за иновационни научни изследвания в малките предприятия, с цел да се насърчи навлизането и използването на иновативни продукти;

в областта на интелектуалната собственост: приемане на европейския патент и създаване на научен пазар на равнище ЕС, с цел да се улесни използването на знания⁷.

3.3. Подобряване на достъпа до финансиране за иновативните предприятия

През 2010 г. достъпът до финансиране продължава да бъде основна пречка за постигане на целта на Европа за инвестиране в научни изследвания и иновации.

Ангажиментите на Съюза за иновации за оказване на помощ за справяне с това положение включват: разработване на финансови инструменти от ново поколение на равнище ЕС, с които да се попълнят пазарните празнини и да се постигне значително увеличение на привлеченото частно финансиране за научни изследвания и иновации; установяване на режим, чрез който да се даде възможност на фондове за рисков капитал, установени в някоя от държавите-членки, свободно да работят и правят инвестиции навсякъде в ЕС; улесняване на иновативните фирми в усилията им да намерят подходящи инвеститори в целия ЕС и преразглеждане на рамката за държавни помощи в областта на НИРД и иновациите, при което да се изясни кои форми на иновации могат да бъдат адекватно подкрепени.

Финансовите инструменти от ново поколение ще се основават върху изключителния успех на Механизма за финансиране с поделение на риска⁸ (МФПР) по Седмата рамкова програма, както и върху останалите схеми на равнище ЕС.

3.4. Посрещане на обществените предизвикателства: европейски партньорства за иновации

Понятието „европейски партньорства за иновации“ (ЕПИ) беше въведено като част от Съюза за иновации заедно с предложение за стартиране на пилотно ЕПИ в областта на активния живот на възрастните хора и остаряването в добро здраве. ЕПИ имат за цел да мобилизират и координират всички приложими мерки в областта на търсенето и предлагането. Един от важните аспекти е свързан със справянето с регулаторните или финансовите слабости и с рационализирането на съществуващите мерки за подкрепа, за да се гарантира, че иновативните продукти и решения бързо достигат до пазара.

След като получи подкрепа от Съвета, през 2010 г.⁹ Комисията предприе консултация със заинтересованите страни във връзка с обхвата и съдържанието на пилотното ЕПИ и

⁷ Съветът разреши на 10 март 2011 г. започването на засилено сътрудничество между държавите-членки на ЕС с цел създаването на единен патент.

⁸ http://ec.europa.eu/invest-in-research/funding/funding02_en.htm

⁹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/118028.pdf

очерта правилата за управление и критериите за подбор за следващите ЕПИ в документ с ЧЗВ (Често задавани въпроси). На 4 февруари 2011 г. Европейският съвет одобри пилотното партньорство.

3.5. Изграждане на Европейското научноизследователско пространство (ЕНП)

3.5.1. Управление на ЕНП

Процесът от Любляна¹⁰ има за цел чрез съгласувани действия и чрез петте партньорства в рамките на ЕНП между държавите-членки и ЕС да се отстранят недостатъците и липсата на ефективност в европейската система за научни изследвания, които са породени от разпокъсаност, липса на съгласуваност и координация, както и от ограничения за свободното движение на знания.

Съюзът за иновации обяви, че през 2012 г. Комисията ще предложи нова рамка на ЕНП. С тази рамка ще се определят и предприемат мерки срещу основните слабости, пречещи при разработването на система за научни изследвания, която да отговаря на стремежа на ЕС към икономика, основана на знанието. За да въведе такава рамка на ЕНП, Комисията ще анализира начина, по който тя да се възползва от подсиленото правно основание за ЕНП в Договора от Лисабон.

Друга важна стъпка в цялостното управление на ЕНП беше приемането на нов мандат за CREST (Комитет за научно-технически изследвания), който промени своето наименование на Комитет за европейското научноизследователско пространство¹¹ (ERAC) с цел да се отрази по-добре новото значение, отдадено на ЕНП¹².

3.5.2. Научни изследователи

През 2010 г. пилотната група „Човешки ресурси и мобилност“ продължи да играе активна роля за въвеждането на европейското партньорство за изследователи. Редица държави допринесоха за постигане на напредък в посока създаване на по-открит и единен пазар на труда за изследователите в ЕС посредством национални планове за действие. Беше сключен договор за мониторинг на прилагането на тези действия, с цел за напредъка за предстоящите три години да се изготвя годишен доклад.

Другите важни действия включват съставяне на рамка за етапите от кариерата на изследователите, проучване за улесняване на създаването на общоевропейски пенсионни фондове за изследователите, проучване относно тенденциите на мобилност и пътищата за кариера на изследователите в ЕС (MORE) и разширяването на обхвата на инструмента EURAXESS-Links за връзка с европейски изследователи в чужбина, така че в него да бъдат включени Индия и Сингапур.

За 2011 г. се предвижда да бъде насърчавана подобна структура на изследователските кариери, да бъдат продължени усилията за улесняване на общ за целия ЕС пенсионен фонд и да бъде изпробвана концепцията за изследователска карта с цел да се създаде регистрационна и информационна система за цяла Европа.

¹⁰ COM(2008) 9076

¹¹ ERAC е стратегически консултативен орган по стратегическата политика към Съвета и Комисията в сферата на научните изследвания и технологичното развитие.

¹² Резолюция на Съвета от 26 май 2010 г. (3016)

3.5.3. Инициатива за съвместно планиране (ИСП)

Заклученията на Съвета от декември 2009 г. поставиха начало на пилотната ИСП относно невродегенеративните заболявания, и подбраха още три теми за ИСП, по които Комисията прие препоръки: „Селско стопанство, продоволствена сигурност и изменение на климата“, „Културното наследство и глобалната промяна“, „Здравословно хранене за здравословен живот“. Съветът постави началото на трите ИСП на своето заседание, проведено през октомври 2010 г.

Групата на високо равнище за съвместно планиране (ГСП) посочи втора вълна от шест ИСП, одобрени от Съвета през май 2010 г.:

- (1) „По-дълъг и по-добър живот — потенциалът и предизвикателствата на демографската промяна“
- (2) „Микробиологичното предизвикателство — нововъзникваща заплаха за човешкото здраве“
- (3) „Здрави и продуктивни морета и океани“
- (4) „Предизвикателствата, свързани с водата в променящия се свят“
- (5) „Свързване на знанията за климата на Европа“
- (6) „Градските региони в Европа — глобални предизвикателства, решения на местно ниво“

В заключенията на Съвета от ноември 2010 г. беше приветстван първият двугодишен доклад относно съвместното планиране, включително доброволните насоки относно рамковите условия, в които се прави преглед на напредъка и се разработва план относно бъдещето на процеса на ИСП.

3.5.4. Научноизследователски инфраструктури

Регламентът за създаване на правна рамка за Консорциум за европейска научноизследователска инфраструктура (ERIC)¹³ беше предназначен за улесняване на създаването и функционирането на големи научноизследователски инфраструктури, включващи няколко европейски държави. При все това еднаквото и навременно прилагане на регламента за ERIC в различните държави-членки остава предизвикателство. Първото искане за създаване на ERIC беше подадено през октомври 2010 г.; консорциумът SHARE ERIC („Изследване на здравето, остаряването и пенсионирането в Европа“) беше учреден през март 2011 г.¹⁴

През 2010 г. значителен напредък отбеляза прилагането на пътната карта на Европейския стратегически форум за научноизследователски инфраструктури (ESFRI), по-специално благодарение на проектите, разработени през подготвителната фаза, финансирани по 7РП (Седмата рамкова програма) на тема „Изследователски

¹³ Регламент № 723/2009 на Съвета от 25 юни 2009 г.

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:071:0020:0031:EN:PDF>

инфраструктури“. През 2010 г. са били постигнати десет споразумения, като понастоящем проектът се намира на етап на изграждане или то предстои.

Чрез своята роля на инкубатор ESFRI е постигнал успех в започването на нови инфраструктури и в разработването на общ подход на ЕНП, но понастоящем трябва да бъде разгледан въпросът за устойчивостта на общоевропейските научноизследователски инфраструктури в по-дългосрочен план. Обхватът на стандартите за високи постижения трябва да бъде разширен, така че в него да бъде включено функционирането на съществуващите инфраструктури и тези стандарти трябва да допринасят за оценяване и приоритетно поддръждане на всички общеевропейски научноизследователски инфраструктури. Поради това е създадена работна група за разработване и предлагане на методологична рамка за оценка и определяне на приоритетите до 2011 г.

3.5.5. Външно измерение на ЕНП

През 2010 г. Европейското партньорство за международно научно и технологично сътрудничество, което цели да създаде по-голяма съгласуваност между ЕС и държавите-членки, продължи да бъде основен елемент от дейностите на Съюза в тази област. Стратегическият форум за международно научно и технологично сътрудничество (SFIC) осигуряваше напредъка на това партньорство.

Специално внимание беше отделено на прилагането на „Пилотна инициатива Индия“ относно предизвикателствата, свързани с водните ресурси и биоресурсите, с оглед разработването на Програма за стратегически изследвания и иновации между ЕС/държавите-членки и Индия през 2011 г. Освен това SFIC е набелязал допълнителни общи за ЕС/държавите-членки приоритети чрез започване на координирани или съвместни инициативи посредством допълнителни „пилотни инициативи“ на географски принцип с Китай и САЩ.

3.5.6. Трансфер на знания

Работната група по въпросите на трансфера на знания в рамките на ERAC популяризира и извършва мониторинг на резолюцията на Съвета относно препоръката на Комисията и Кодекса на добри практики при трансфера на знания¹⁵. Групата улесни взаимното обучение и през 2010 г. представи първи доклад, посочващ инициативите, предприети и предвидени на национално равнище за прилагане на препоръката. Работната група постигна напредък по създаване на насоки за заинтересованите страни относно трансфера на знания и управлението на интелектуалната собственост за международното сътрудничество в областта на научните изследвания и за показателите.

В допълнение Комисията започна тригодишно мониторингово проучване относно мерките, предприети от държавите-членки на основание на препоръката и въздействието, което те оказват. За да привлече заинтересованите страни, през ноември 2010 г. Комисията организира своя трети форум на заинтересованите страни.

¹⁵ COM(2008) 1329

3.5.7. Програма за модернизация в университетите

През 2010 г. бяха проведени редица мероприятията за партньорски обучения по пет теми, които представляват част от програмата за модернизация в университетите¹⁶, като общите резултати от тях бяха обсъдени на Конференцията в рамките на белгийското председателство „Условия за високи постижения в университетите и другите научноизследователски организации“, проведена през октомври. През март 2011 г. беше проведен семинар на ERAC, на който бяха окончателно определени заключенията и обсъдени начините за включване на резултатите в процеса на оформяне на политика.

Междувременно влезе в действие платформа на заинтересованите страни, с цел да бъдат разработени общи принципи за външно финансиране на научните изследвания на конкурсна основа. Докладът на тази платформа се използва за подпомагане на политическите дебати, т.е. за подготвителната работа по рамката на ЕНП и последващото съобщение относно програмата за модернизация на висшето образование.

4. СЕДМА РАМКОВА ПРОГРАМА

4.1. Изпълнение на работните програми за 2010 година

През 2010 г. бяха приключени 63 покани за представяне на предложения с общ примерен бюджет от 3,9 млрд. EUR. Бяха представени общо 12 397 отговарящи на условията предложения, 2 582 от които бяха одобрени за финансиране¹⁷, т.е. 21 % от предложенията бяха успешни.

Общо във всички отговарящи на условията предложения бяха регистрирани 57 315 участници, като общата стойност на проектите беше 23,3 млрд. EUR, при общо поискано финансово участие на ЕС от 17,8 млрд. EUR. Общо във всички одобрени предложения бяха регистрирани 13 710 участници, като общата стойност на проектите беше 5,2 млрд. EUR, при общо поискано финансово участие на ЕС 3,8 млрд. EUR. Това означава, че общо 24 % от представилите предложения са получили одобрение.

4.2. Работни програми за 2011 година

Работните програми за 2011 година бяха приети на 19 юли 2010 г. и включват покани за представяне на предложения за почти 6,4 млрд. EUR от инвестициите на ЕС в научни изследвания и иновации. Те бяха първите работни програми по 7РП след публикуването на стратегията „Европа 2020“. Работните програми включват следните елементи:

- Дава се най-голям приоритет на малките и средни предприятия (МСП). МСП ще получат близо 800 млн. EUR и за първи път в няколко теми се въвеждат обособените бюджети;
- В сферата на здравеопазването една трета от общия бюджет за 2011 г. ще се изразходва за предложени от учени клинични изпитвания, с цел по-бързо да бъдат въведени нови лекарства на пазара;

¹⁶ Тези теми включват: институционални реформи, методи за изчисление на разходите по изследователски проекти, качество на световно ниво, наемане на персонал и кариери за млади изследователи.

¹⁷ Премайна всички етапи за оценка и в процедурата по подбор бяха включени в основния списък.

- Сумата от приблизително 1,1 млрд. EUR от финансирането на ИКТ ще подпомогне постигането на целите на Програмата в областта на цифровите технологии за Европа чрез предприемане на мерки за преодоляване на предизвикателствата, каквито са застаряващото общество и икономиката с по-ниски въглеродни емисии, посредством съсредоточаване върху мрежа и обслужваща инфраструктура от следващо поколение, роботизирани системи, електронни и фотонни компоненти, технологии за цифрово съдържание и бъдещия интернет.
- Поканата за представяне на предложения с предмет: „Океан на бъдещето: интегриране на научноизследователските усилия като отговор на предизвикателствата при управлението на океаните“ засяга няколко теми;
- След срещата на най-високо равнище между ЕС и страните от Латинска Америка и Карибския басейн (ЛАКБ) от 2010 г.¹⁸ се обръща особено внимание на участието на изследователски центрове от региона на ЛАКБ;
- Повече от 1,3 млрд. EUR бяха запазени за най-креативните учени, избирани от Европейския съвет за научни изследвания;
- Бяха отделени почти 750 млн. EUR за обучение и кариерно развитие на изследователите, включително за трансгранична и междусекторна мобилност в рамките на дейностите „Мария Кюри“.

4.3. Свързани инициативи

Що се отнася до инициативите по член 185, чрез резултатите от междинната оценка на съвместната програма за интелигентна заобикаляща среда (AAL) беше направено заключение за успеха на програмата, свързан с обединяването на 23 държави партньори за постигането на обща цел за финансиране на иновативни проекти, основани на ИКТ, в полза на възрастните хора и в подкрепа на промишлеността в Европа. През 2010 г. в рамките на програмата AAL беше направена трета покана за представяне на предложения с общ бюджет в размер на 55 млн. EUR, 23 млн. EUR от които бяха финансово участие на ЕС.

През 2010 г. инициативата Eurostars продължи успешно да привлича европейски МСП в сферата на НИРД, тъй като при петата покана за представяне на предложения беше отбелязано увеличение на броя на представилите предложения лица с 10 %. Същата година беше проведена и междинна оценка на инициативата Eurostars. Беше направено заключение, че Eurostars е добра програма, която добавя стойност към европейските МСП, осъществяващи дейности в сферата на НИРД, но че остава възможност за по-нататъшни подобрения.

ЕС инвестира 48 млн. EUR в инициативата „Европейска научноизследователска програма по метрология (EMRP)“, която обхваща европейската научноизследователска дейност в областта на метрологията. В момента тече третата година от нейното прилагане, като понастоящем инициативата EMRP обхваща 44 % от всички научни изследвания на ЕНП в тази област.

¹⁸ Мадрид, 18—19 май 2010 г.

Европейският парламент и Съветът приеха решение за Съвместна научноизследователска програма за Балтийско море (BONUS)¹⁹.

Чрез Финансовия инструмент за разделяне на риска (ФИПР) се осигурява финансова подкрепа за научни изследвания и иновации на частни фирми. До края на 2010 г. размерът на заемите, отпуснати в рамките на ФИПР, беше 6,305 млрд. EUR за 67 проекта.

В средата на периода (края на 2010 г.) и при наличието на поставена положителна междинна оценка²⁰, ФИПР в голяма степен е надхвърлил предвиденото в плановите за неговото прилагане, а равнището на търсене е над първоначалните очаквания. ФИПР е привлякъл инвестиции на стойност, която е 32 пъти по-голяма от средствата от бюджета на ЕС. От конкретните цифри става ясно, че въпреки финансовата и икономическа криза, чрез сумата от 500 млн. EUR от бюджета на ЕС са реализирани 16 млрд. EUR инвестиции за периода 2007—2010 г.

През 2010 г. бяха постигнати редица основни цели за проекта ITER (Международен експериментален термоядрен реактор)²¹ чрез съвместното предприятие „Термоядрен синтез за енергия“ ('Fusion for Energy')²². През юли 2010 г. след постигането на споразумение от Съвета на ITER относно референтните параметри, свързани с обхвата на проекта, графика и разходите, Евратом работи с всички други страни по договора за ITER в посока предприемане на допълнителни мерки за подобряване на управлението, ограничаване на разходите и адекватно намаляване на риска. Тази дейност ще продължи да бъде осъществявана през 2011 г.

4.4. Основни резултати

4.4.1. Междинна оценка на Седмата рамкова програма (7РП)

Междинната оценка на 7РП беше извършена от група от десет независими експерти, които направиха преглед на проекта, изпълнението и изпреварващите постижения на програмата. Работата им беше базирана на пълен набор от проучвания и доклади, а също така и на интервюта със заинтересовани страни и служби на Комисията. Освен това през лятото на 2010 г. експертната група организира широка и открита онлайн консултация със заинтересованите страни.

Експертите представиха своя окончателен доклад на 15 ноември 2010 г.²³, като общото основно послание е, че 7РП е в процес на осъществяване и има очевиден значителен принос за европейската наука и ЕНП.

Докладът показва, че до настоящия момент благодарение на 7РП са постигнати много положителни резултати, но че все още остават неразрешени съществени предизвикателства. Те са подробно изложени в десет препоръки по въпроси като: необходимост от по-добро интегриране на базата на научните изследвания и същевременно осигуряване на по-добро разделение между равнището на ЕС и националното равнище; поддържане на финансирането на текущите нива; осигуряване на качествен скок в областта на опростяването на програмата; обсъждане на въпроса за

¹⁹ ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/art169/docs/art-185-bonus_en.pdf

²⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

²¹ <http://www.iter.org/>

²² <http://fusionforenergy.europa.eu/>

²³ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

мораториум върху новите инструменти за научни изследвания и основен преглед на стратегията за международно сътрудничество в областта на научните изследвания.

Официалният отговор на Комисията²⁴ беше приет на 9 февруари 2011 г. Структурата на това съобщение следва структурата на всяка от десетте препоръки на експертната група. То предоставя подробна информация относно действията, които ще бъдат предприети или предложени, и насоките, които ще бъдат следвани.

На места в отговора се посочва колко ограничени могат да бъдат постиженията на Комисията без съдействие отвън и се призовават другите институции и държавите-членки да я подкрепят в разработването на съвместни подходи. В отговора също така се одобряват заключенията на експертната група във връзка с целите и изпълнението на бъдещите програми за финансиране. В него се подчертава, че това ще бъде необходимо за подкрепа на изпълнението на стратегията „Европа 2020“, включително целите в Съюза за иновации и свързаните водещи инициативи.

4.4.2. *Опростяване*

2010 година беше преломен момент в търсенето на оптимален баланс между опростяването и опасенията за достоверността. Въпреки че вече беше постигнат значителен напредък, обратната връзка със заинтересованите страни все още показваше конкретни опасения по отношение на комплексния характер на правилата и административната тежест на рамковите програми. Заинтересованите страни, както и институциите на ЕС признаха, че са необходими допълнителни усилия, за да бъдат направени проектите, управлението, процедурите и инструментите още по-прости и по-ефективни.

Комисията извърши задълбочен анализ на възможностите за цялостно опростяване на научноизследователските програми. Резултатите бяха публично оповестени със съобщението относно опростяване на изпълнението на рамковите програми за научни изследвания от 29 април 2010 г.²⁵. Целта за опростяване беше надлежно разгледана също така и в предложението относно изменения финансов регламент²⁶.

Много от мерките, по които Комисията постигна напредък, получиха цялостна подкрепа и в последното тримесечие на 2010 г. дейността по опростяване беше съсредоточена върху определянето на краткосрочни мерки, които е могат да бъдат изпълнени още в рамките на 7РП. В резултат на това Комисията представи пакет за опростяване на 7РП, който беше приет на 24 януари 2011 г.²⁷. Понастоящем усилено се работи за справяне с по-сериозните промени в контекста на изготвянето на следващите програми за научни изследвания и иновации.

4.4.3. *Функциониране на съвместните технологични инициативи*

Настоящите пет съвместни технологични инициативи (СТИ) се основават на член 187 от ДФЕС (предишен член 171 от ДЕО). СТИ бяха въведени в 7РП като нов механизъм за извършване на научни изследвания на равнище ЕС.

Съвместното предприятие „Инициатива за иновативните лекарства“ (СП ИИЛ) представлява партньорство между Комисията и обединяващата организация на

²⁴ COM(2011) 52 окончателен

²⁵ COM(2010) 187

²⁶ COM(2010) 815

²⁷ COM(2011) 174

европейската научноизследователска фармацевтична промишленост, Европейската федерация на фармацевтичните индустрии и асоциации (ЕФФИА), което има за цел да подобри здравето на гражданите чрез предприемането на мерки спрямо предконкурентните пречки при разработването на лекарства. Предвижда се финансиране на обща стойност от 1 млрд. EUR под формата на участие в натура от страна на фармацевтичната индустрия, на което съответства финансово участие в равностоен размер от бюджета на ЕС. 2010-та беше първата година на функциониране на Административната служба на СП ИИЛ в пълна степен.

Първата междинна оценка на СП ИИЛ беше направена към края на 2010 г. Експертите дадоха цялостна положителна оценка на СП ИИЛ като най-голямото публично-частно партньорство в света в областта на здравните научни изследвания. Препоръките са насочени към допълнително засилване на функционирането на СП ИИЛ.

През 2010 г. с предоставянето на автономност беше консолидирано **Съвместното предприятие „Горивни клетки и водород“** (СП ГКВ). През 2010 г. също така беше изготвено изменение към регламента на Съвета. То отчита факта, че Научноизследователската група е станала третият член на СП ГВК, и предложи апортната вноска на научноизследователските организации, които са включени в проекта, да бъде считана за „съответстваща“ на равна основа на участието на индустрията.

Понастоящем се извършва първата междинна оценка на СП ГВК. Изготвянето на окончателен доклад е планирано за пролетта на 2011 г.

След като през 2009 г. получи автономност, през 2010 г. **Съвместното предприятие „Чисто небе“** (Аеронавтика и въздушен транспорт) постигна устойчиво функциониране. Беше дадено начало на 5 покани за представяне на предложения и те бяха оценени в рамките на годината. Освен това СП „Чисто небе“ се справи успешно с управлението на седем договора за предоставяне на безвъзмездни средства на членове (наречени бенефициери), които обхванаха 75 % от научноизследователските дейности на СП „Чисто небе“.

Междинната оценка на СП „Чисто небе“ беше извършена през 2010 г. Като цяло оценката беше положителна, но съдържаеше списък с повече от 40 препоръки на различни равнища.

През 2011 г. се планира представянето на съобщение на Комисията относно отговорите на докладите за оценките в средата на периода на СП ИИЛ, СП ГВК и СП „Чисто небе“.

Съвместното предприятие „ARTEMIS“, което се занимава с вградени изчислителни системи, даде начало на третата покана за представяне на предложения през 2010 г. Като цяло осъществените през 2010 г. НИРД доведоха до започването на десет нови проекта на стойност 167,5 млн. EUR. 50,5 % от разходите по тези проекти се покриват от участниците в тях, 32,8 % — от държавите-членки на ARTEMIS и 16,7 % — от съвместното предприятие. По този начин средствата на Съюза създават ефект на лоста с коефициент 1:6.

Съвместното предприятие „ENIAC“, което се занимава с наноелектронни технологии „2020“ получи своята автономност през 2010 г. Начало на третата покана за

представяне на предложения беше дадено през 2010 г. Като цяло НИРД, осъществявани през 2010 г., доведоха до започването на десет нови проекта на стойност 201 млн. EUR. 56,5 % от разходите по проекта се покриват от участниците в проекта, 26,8 % от държавите-членки на ARTEMIS и 16,7 % от съвместното предприятие. По този начин средствата на Съюза създават ефект на лоста с коефициент 1:6.

Докладът на Комисията относно първата междинна оценка на СП „ARTEMIS“ и СП „ENIAC“ беше приет на 16 декември 2010 г.²⁸.

5. ПЕРСПЕКТИВИ ЗА 2011 ГОДИНА

Със Зелената книга „От предизвикателствата към възможностите — изграждане на обща стратегическа рамка за финансиране от ЕС на научните изследвания и иновациите“²⁹ Комисията поставя начало на широка европейска публична дискусия, с която се цели събирането на информация във връзка с голям брой основни въпроси, които ще помогнат за разработване на обща стратегическа рамка, и определяне на приоритетите за бъдещи програми за финансиране на научни изследвания и иновации от страна на ЕС за периода след 2013 г.

Дискусията включва въпроси като начините за насочване на финансирането за разрешаване на съществуващите понастоящем предизвикателства, начините за по-ефективна подкрепа на иновационните дейности на европейските предприятия чрез същевременно укрепване на научната база на Европа и ЕНП. Резултатът ще бъде представен и обсъден със заинтересованите страни.

Следващите програми за финансиране на научни изследвания и иновации от ЕС ще бъдат част от предложението на Комисията за следващата многогодишна финансова рамка, което ще бъде представено през юни 2011 г. Очаква се, че до края на 2011 г. Комисията ще приеме законодателни предложения по отношение на общата стратегическа рамка.

6. ИЗТОЧНИЦИ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

За допълнителна информация са обществено достъпни следните източници:

- Годишни мониторингови доклади за Рамковата програма и специфичните програми към нея³⁰;
- Доклади за оценка на петгодишен период³¹;
- Редовни доклади по основните показатели в науката, технологиите и конкурентоспособността³²;
- Статистически данни относно науката и технологиите в Европа (Евростат)³³;

²⁸ COM(2010) 752

²⁹ http://ec.europa.eu/research/csfr/index_en.cfm

³⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7-monitoring

³¹ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=five-year-assessment

³² http://ec.europa.eu/research/era/facts/figures/key_figures_en.htm

³³ <http://ec.europa.eu/eurostat>

- Научни изследвания и анализи, публикувани във връзка с научноизследователските дейности и политики на Европейския съюз³⁴;
- Годишни доклади за дейността на Генерална дирекция „Изследвания и иновации“³⁵;
- Практическо ръководство по възможностите за финансиране от ЕС за научни изследвания и иновации³⁶;

По-голямата част от тези документи могат да бъдат получени или поръчани на следните уебсайтове:

- Уебсайт на CORDIS: <http://cordis.europa.eu>;
- Поддържан от Комисията уебсайт за научни изследвания: <http://ec.europa.eu/research>;
- Уебсайт на ЕНП: <http://ec.europa.eu/research/era>;
- Уебсайт за инвестиране в европейски научни изследвания: <http://ec.europa.eu/invest-in-research>;
- Уебсайт на ERAWATCH: <http://cordis.europa.eu/erawatch>.

³⁴ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

³⁵ http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/aar/index_en.htm

³⁶ http://cordis.europa.eu/eu-funding-guide/home_en.html